

“Ulaşımdan kaynaklanan hava kirliliğini basit mali tedbirlerle azaltmak mümkün.”

“Türkiye’de Ulaşım Emisyonlarının Azaltılmasında Motorlu Araç Vergileri ve Trafik Yoğunluğu Ücreti Nasıl Kullanılabilir?” başlıklı panel 17 Şubat 2017’de İstanbul Politikalar Merkezi’nde gerçekleşti. İPM Kıdemli Uzmanı ve İklim Çalışmaları Koordinatörü Ümit Şahin’in moderatörlüğünü yaptığı panelde İstanbul Bilgi Üniversitesi öğretim üyesi Ayşe Uyduranoğlu ve Uluslararası Temiz Ulaşım Konseyi (ICCT) Genel Müdürü ve 2015/16 Mercator-İPM araştırmacısı Peter Mock araştırmalarını anlattıkları birer sunum yaptılar.

Açılış konuşmasını yapan Ümit Şahin, iklim değişikliğinin ve hava kirliliğinin birbirinden ayrılamayacak iki problem olduğunu belirtti. İklim değişikliğine neden olan enerji kaynaklı karbon dioksit emisyonlarının yüzde 25’inin ulaşımdan kaynaklandığını ve kentlerde hava kirliliğinin en önemli nedenlerinden birinin de motorlu araçlar olduğunu söyleyen Şahin, bu nedenle araçlardan kaynaklanan kirletici emisyonların azaltılmasının iklim değişikliğiyle ve hava kirliliğiyle mücadelede büyük önem taşıdığını vurguladı. Avrupa’da hava kirliliğine neden olan partikül madde açısından en kirli 10 kent arasından 8’inin Türkiye’de bulunduğunu belirten Şahin, Avrupa’nın havası en kirli büyük kentinin ise İstanbul olduğunu söyledi.

Ayşe Uyduranoğlu, trafik fiyatlandırması üzerine yaptıklarını çalışmaları anlattı ve araştırma sonuçlarını paylaştı. Yaptıkları araştırma projesiyle büyük şehirlerde, trafiğin yoğun olduğu bölgelere ücretli giriş sağlayarak, trafik sıkışıklığını, bu sebeple artan hava kirliliği ve gürültü problemini azaltmanın mümkün olduğunu göstermeyi hedeflediklerini söyleyen Uyduranoğlu, bu uygulamanın Londra, Stockholm ve Milan gibi şehirlerde trafik yoğunluğu ve hava kirliliğiyle mücadele etmek amacıyla başlatıldığını ve çok olumlu sonuçlar alındığını belirtti. Trafikin yoğun olduğu bölgeye araç girişine ücret koymak yoluyla trafik yoğunluğunun Londra ve Stockholm’de yüzde 18, Milan’da yüzde 14 azaldığını, buna bağlı olarak karbon dioksit salımlarının Londra ve Stockholm’de yüzde 16, Milan’da yüzde 14 oranında, hava kirliliğine neden olan azot oksit salımlarının ise Londra’da yüzde 8, Stockholm’de yüzde 8,5, Milan’da yüzde 17 azaldığını söyleyen Uyduranoğlu, ayrıca kirletici partikül madde seviyelerinin de azaldığını kaydetti. Bu projelerin hayata geçirilmesinin oldukça zor olduğunu, ancak başarılı olduktan sonra kamuoyundan büyük destek aldığını ekleyen Uyduranoğlu ayrıca yöntemin başarılı olması için basit bir şekilde inşa edilmesi ve geliştirilmesi gerektiğini belirtti.

İstanbul’un trafik sıkışıklığında yüzde 50’nin üzerinde bir seviyeye dünya sıralamasında ilk üçe girdiğini ve sürücülerin yılda 125 saatlerini trafikte geçirdiklerini söyleyen Uyduranoğlu, trafik fiyatlandırması sisteminin uygulanabilmesi için pilot uygulamaların yapılması, uygulamanın sürücülere tanıtılması, sistemin basit kurgulanması ve gelirin yine toplu taşıma alanına yönlendirilmesi gerektiğini vurguladı. Uyduranoğlu bu konuda Bilgi Üniversitesi bünyesinde yaptıkları araştırmada halkın konunun iyi anlatılması ve özellikle de toplanan gelirin toplu ulaşıma aktarılması halinde sisteme destek verdiklerinin ortaya çıktığını belirtti.

Peter Mock ise konuşmasında Avrupa ve Türkiye’deki araç vergilendirme sistemini anlattı. Türkiye ve Almanya’yı karşılaştıran Mock, 2014 yılında Türkiye’de 1000 kişiden 118’inin, Almanya’da ise 548’inin motorlu aracı olduğunu belirtti. Türkiye’de araç satışındaki büyüme hızının yüzde 7,8 seviyesinde olduğunu ve araç satışının bu şekilde artması halinde araçlardan kaynaklanan kirletici emisyonların 2030 yılında iki katına çıkacağını söyledi.

Peter Mock, araçların iklim değişikliğine neden olan karbon dioksit emisyon düzeyine dayalı vergilendirmesine dair Avrupa'daki uygulamaları anlattı. Özellikle Hollanda ve Fransa'da karbon emisyonlarına dayalı vergi sisteminin çok iyi işlediğini ve bu sayede hibrit ve elektrikli araçların ve düşük emisyonlu normal araçların satışının arttığını belirten Mock, Türkiye'de araç alımında çok yüksek vergiler ödendiğini, ancak emisyonlara dayalı bir vergi sisteminin olmadığını kaydetti. Bunun için Türkiye'de motorlu araçların vergilendirmesinde ÖTV'de bir miktar azaltım yapılarak, araçların karbon emisyonlarına göre bir vergilendirmenin de sisteme entegre edilmesi durumunda devletin motorlu araçlardan topladığı verginin toplam miktarının azalmayacağını, ancak hibrit araçlar gibi düşük emisyonlu araçların teşvik edilmesi sayesinde iklim değişikliğine neden olan gazların salım miktarının azalacağını belirten Mock, bunun da çevrenin ve iklimin korunmasına önemli bir katkı sağlayacağını vurguladı.